

PSİKİYATRİ VE SİNİR SİSTEMİ TERİMLERİ

Seval CÜCELER¹ Behire SANÇAR² Ayşe Buket DOĞAN³

AMAÇ: Öğrenci/okur psikiyatri ve sinir sistemi ile ilgili sık kullanılan terimleri bilir. Araştırmalarda, hasta bakımında, klinik uygulamada ve diğer gerekli durumlarda psikiyatri ve sinir sistemi terimlerini tanıyabilir ve kullanabilir.

GİRİŞ

Psikiyatri, bireyin duygusal ve zihinsel yetilerinde, davranışlarında ve çevre uyumunda gözlemlenen bozuklukların incelenmesi, sınıflandırılması, tanımlanması ve tedavisi ile ilgilenen tıbbın bir dalıdır. Sinir sistemi ise, fonksiyonel ve yapısal açıdan karmaşık bir yapıya sahip olup vücudun bütün sistemleriyle ilgilidir. Sinir sistemi temel olarak, Santral Sinir Sistemi (SSS) ve Periferik Sinir Sistemi (PSS) şeklinde iki bölüme ayrılır.

Aşağıda psikiyatri ve sinir sistemine ilişkin terimler detaylı olarak yer almaktadır.

A) ANATOMİ VE FİZYOLOJİ TERİMLERİ

- ▶ **Nöron:** Sinir sistemin yapı taşı nöronlardır. Aksiyon potansiyelleri sayesinde bilgiyi hücrenin bir kısmından diğer hücrenin kısmına iletimini sağlar.
- ▶ **Dendrit:** Hücre gövdesinden dışarıya uzanan uzantılardır. Bu uzantılar sayesinde reseptör

işlevini yerine getirirler, diğer sinirlerden gelen uyarıları algılayıp hücre gövdesine doğru iletimi sağlarlar.

- ▶ **Akson:** Hücre gövdesinde ortaya çıkan uyarıları ve maddeleri diğer nöronlara veya ilgili organlara taşıyan ince ve uzun uzantılardır.
- ▶ **Myelin Kılıf:** Aksonların çevresini katmanlar halinde saran yapıdır. Myelin kılıfı aksonun çevrede bulunan dokulardan izolasyonunu sağlar. Ayrıca sinirdeki uyarı iletimini hızlandırır.
- ▶ **Sinaps:** Bir nöronun diğer nöronlara ya da nöron olmayan (kas, salgı bezi vs.) yapılarla uyarı ileten özelleşmiş kıvrımlardır.
- ▶ **Glia Hücreleri (Nörogliya):** Sinir sisteminin destek ve bağ dokusunu oluşturur.
- ▶ **Schwann hücreleri:** Periferik sinir sisteminin glia hücreleridir.
- ▶ **Oligodendrogliositler, astrositler, mikroglialar ve ependimal hücreler:** Merkezi sinir sisteminin glia hücreleridir.
- ▶ **Spinal kord (Omurilik):** Foramen magnum-

¹ Öğr. Gör., Toros Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Pr., seval.cuceler@toros.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Toros Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Pr., behire.sancar@toros.edu.tr

³ Arş. Gör., Toros Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Pr., buket.dogan@toros.edu.tr

- 3) **Duygusal tepkilerde azalma, ilgisizlik ve motivasyon düşüklüğü şeklinde açıklanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Fobi
B) Apati
C) Elasyon
D) Hezeyan
E) Halüsinasyon
- 4) **Bireyin nesne veya kişileri herhangi bir dış uyaran olmamasına rağmen varmış ve gerçekmiş gibi algılaması şeklinde açıklanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Konfabülasyon
B) Füg
C) Perseverasyon
D) Klang çağrışım
E) Hallüsinasyon

Cevap Anahtarı: 1) C 2) A 3) B 4) E

KAYNAKLAR

1. Akbaba M., Nazlıcan E. Tıbbi terminoloji. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi; 2018.
2. Ekinci S., Hatipoğlu HG. Yüksekokullar tıbbi terminoloji ders kitabı. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi; 2015.
3. Nair M., Peate I. Fundamentals of applied pathophysiology: an essential guide for nursing and healthcare students. John Wiley & Sons; 2013.
4. Akyüz G., Akdeniz Leblebici, M. Otonom sinir sistemi anatomisi ve değerlendirilmesi. Turkish Journal of Physical Medicine and Rehabilitation; 2012; 58: 1-5.
5. Sousa AMM., Meyer KA, et al. Evolution of the human nervous system function, structure, and development. Cell: 2017;170(2):226-247. <https://doi.org/10.1016/j.cell.2017.06.036>
6. Ovayolu N., Ovayolu Ö. Temel iç hastalıkları hemşireliği: ve farklı boyutlarıyla kronik hastalıklar. Adana: Çukurova Nobel Tıp Kitabevi; 2020.
7. Arabacı L. Ruh sağlığı ve hastalıklarında temel hemşirelik bakımı. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitabevleri; 2020
8. Gürhan N. Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitabevleri; 2016.
9. Yüksel N. Ruhsal Hastalıklar. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi; 2014.
10. Çam O., Engin E. Ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliği bakım sanatı. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi; 2021
11. Hayes N. Stratton P. A student's dictionary of psychology and neuroscience. Routledge; 2022.